Stadskerk Nijmegen (OCP), 2 juni 2024, 2e zondag na Trinitatis;
voorganger: ds. Paul Oosterhoff (PKN)

[1e lezing: Deuteronomium 26, 4-11] (Nieuwe Bijbelvertaling)
4 Als de priester de mand in ontvangst heeft genomen en die voor het altaar van de HEER,
uw God, heeft neergezet, 5 moet u het volgende voor de HEER belijden: ‘Mijn vader was een
zwervende Arameeër. Hij trok naar Egypte en woonde daar als vreemdeling met een handvol
mensen, maar ze groeiden uit tot een zeer groot en machtig volk. 6 De Egyptenaren
begonnen ons slecht te behandelen: ze onderdrukten ons en dwongen ons tot slavenarbeid.
7 Toen klaagden we de HEER, de God van onze voorouders, onze nood. Hij hoorde ons
hulpgeroep en zag ons ellendig slavenbestaan. 8 En de HEER bevrijdde ons uit Egypte, met
sterke hand en opgeheven arm, op angstaanjagende wijze, met tekenen en wonderen. 9 Hij
bracht ons hierheen en gaf ons dit land, dat overvloeit van melk en honing. 10 HEER, hierbij
breng ik u de eerste opbrengst van het land dat u me gegeven hebt.’ Bied de HEER, uw God,
zo uw gaven aan en kniel voor hem neer. 11 Daarna mag u, samen met de Levieten en de
vreemdelingen die bij u wonen, een feestmaal houden met al het goede dat u en uw familie
van hem hebben ontvangen.

[Epistel: Handelingen 5, 1-11] (Nieuwe Bijbelvertaling)
1Een zekere Ananias verkocht samen met zijn vrouw Saffira eveneens een stuk grond, 2
maar hield een deel van de opbrengst achter – ook zijn vrouw wist daarvan – en bracht de
rest van het geld naar de apostelen. 3 Maar Petrus zei: ‘Ananias, waarom heb je je door
Satan laten misleiden en heb je de heilige Geest bedrogen door een deel van de opbrengst
van het stuk grond achter te houden? 4 Je had het immers niet hoeven te verkopen, en nu je
het wel verkocht hebt, had je met de opbrengst toch kunnen doen wat je wilde? Wat heeft
je bezield om je zo te gedragen? Niet de mensen heb je bedrogen, maar God zelf.’ 5 Bij het
horen van deze woorden viel Ananias neer en stierf, en iedereen wie dit ter ore kwam schrok
hevig. 6 Enkele jongemannen wikkelden hem in een lijkwade, droegen hem naar buiten en
begroeven hem.
7 Ongeveer drie uur later kwam zijn vrouw binnen, die niet wist wat er gebeurd was. 8
Petrus vroeg haar: ‘Zeg me, heb je het stuk grond voor dit bedrag verkocht?’ Ze antwoordde:
‘Ja, voor dit bedrag.’ 9 Daarop zei Petrus: ‘Hoe heb je durven besluiten om de Geest van de
Heer te trotseren? Kijk, degenen die je man begraven hebben staan voor de deur, en ze
zullen ook jou naar je graf dragen.’ 10 Onmiddellijk viel ze voor zijn voeten neer en stierf.
Toen de jongemannen binnenkwamen, troffen ze haar dood aan. Ze droegen haar naar
buiten en begroeven haar bij haar man. 11 De hele gemeente en allen die hiervan hoorden,
werden door grote schrik bevangen.

[Evangelie: Markus 2,23-3,6] (Nieuwe Bijbelvertaling)
23 Eens liep hij op een sabbat tussen de korenvelden door. Zijn leerlingen gingen de velden
in en begonnen aren te plukken. 24 ‘Kijk eens!’ zeiden de farizeeën tegen hem. ‘Waarom

doen ze iets dat op sabbat niet mag?' 25 Maar hij antwoordde: 'Hebt u dan nooit gelezen wat David deed toen hij en zijn metgezellen gebrek leden en honger hadden? 26 Hij ging het huis van God binnen – Abjatar was toen hogepriester – en at van de toonbroden, waarvan alleen de priesters mogen eten. En hij gaf ze ook aan zijn mannen te eten.' 27 En hij voegde eraan toe: 'De sabbat is er voor de mens, en niet de mens voor de sabbat; 28 en dus is de Mensenzoon ook heer en meester over de sabbat.'
1 Weer ging hij naar de synagoge. Daar was iemand met een verschrompelde hand. 2 Ze letten op hem om te zien of hij die op sabbat zou genezen, zodat ze hem zouden kunnen aanklagen. 3 Hij zei tegen de man met de verschrompelde hand: 'Kom in het midden staan.' 4 Aan de anderen vroeg hij: 'Wat mag men op sabbat doen: goed of kwaad? Een leven redden of het vernietigen?' Maar ze zwegen. 5 Hij keek hen boos aan, maar ook diepbedroefd vanwege hun hardleersheid, en toen zei hij tegen de man die in het midden stond: 'Steek uw hand uit.' Hij stak zijn hand uit en er kwam weer leven in. 6 De farizeeën verlieten de synagoge en gingen meteen met de herodianen overleggen hoe ze hem uit de weg zouden kunnen ruimen.

[overweging:]
Weet je wat jij moet doen? Je camper verkopen en dat geld aan de Heer geven. Halleluja.

Eens in de zoveel tijd worden we geconfronteerd met een fanatieke gebedsgenezer. Ik kom uit Den Haag en daar had je in de vijftiger jaren Johan Maasbach. Later is daar uit voort gekomen de beweging van de evangelist Jan Zijlstra, die overigens in 2021 wel zelf overleed aan het coronavirus.
We hebben Lau de Palingboer gehad en vanuit een hele andere hoek Jomanda. En nu hebben we Tom De Wal met zijn bijeenkomsten in Maastricht.
Ik las ergens dat hij dat had gezegd: Verkoop je camper en geef het geld aan de Heer. Hij zegt dan niet, verkoop je camper en geef het geld aan mij. Halleluja. Maar daar komt het natuurlijk wel op neer en het zou eerlijker zijn als hij dat openlijk zei.

Ik moest daar aan denken toen ik ter voorbereiding op deze dienst weer geconfronteerd werd met het verhaal van Ananias en Saffira. Ik heb het altijd een eng en schurend verhaal gevonden. Het kan toch niet zo zijn dat de gemeenschapsvorming van de eerste gemeente en de prachtige kreet: 'en ze hadden alles gemeenschappelijk' zou zijn voortgekomen uit angst, om wat Ananias en Saffira was overkomen. Hoe ze hun terechte behoefte om ook iets voor zichzelf te houden met de dood moest bekopen.
Natuurlijk als geoefende preker kan je zo'n verhaal wel omzetten naar een wat minder schokkende boodschap.
Dat je pas echt kan leven als je eerlijk bent, als je weet te geven, als je van je eigen belang weet af te zien. Wie geeft wat hij heeft, is waard dat hij leeft.
Natuurlijk kan je het verhaal wat hanteerbaarder maken, maar het blijft wel hangen bij mij als onrechtvaardig en ik kan me zo voorstellen dat een Tom de Wal het prachtig kan gebruiken in één van zijn, ongetwijfeld, vurige preken.

In de bijbel vind je dit soort bedenkingen bij dit verhaal niet. Voor mij is het wel rustgevend dat een hoofdstuk later in Handelingen de instelling van de diakenen aan de orde is, om een beetje ordening aan te brengen in de gemeente. wat het onderling breken en delen betreft.

Want het delen van je rijkdom, van wat je gegeven is in het leven, uit dankbaarheid, heeft natuurlijk goede papieren in de bijbel. We lazen er over in Deuteronomium. Waar Mozes het volk voorhoudt hoe ze als vreemdelingen geleefd hebben in het Egypte van de farao's en hoe ze geleden hadden onder onvrijheid, onder slavernij en onder kleinering, maar hoe ze daar uit bevrijd zijn en geleid zijn naar een vruchtbaar land.
Hoe wonderlijk het is dat ze nu in vrijheid hun werk kunnen doen en hoe logisch het is dat ze uit dankbaarheid daarvoor de eerstelingen van de oogst zouden delen met anderen die niets hebben. En een feestmaal zullen houden ook met de vreemdeling die bij hen is.
En dan wordt zo'n verhaal, uit dankbaarheid, op een gegeven moment regel en daarna een wet en een dringende verplichting. Het leven wordt dood gemaakt door wet en regelgeving.

En dan komen we Jezus tegen die met zijn vrienden op de sabbat door het korenveld loopt en ze eten van de graankorrels. En meteen zijn er mensen die hun verwijtend daarop aanspreken. Waarom gaat u in tegen de wetten van de sabbat, waarom doet u wat niet mag?
Jezus doorbreekt die wetten en brengt het alles weer terug naar de oorspronkelijke bedoelingen: de sabbat is er voor de mens, niet de mens voor de sabbat.
Op de genezing die hij hier na doet op de sabbat, leert hij, ons regelneven, een lesje: wat mag je doen op de sabbat, goed of kwaad. Is het bedoeld om een leven te redden of om het te vernietigen, is Jezus terechte vraag.

Als ik terugdenk aan de dichtregel waarmee we de dienst begonnen in dat lied: om stil te staan, te staken voor uw rijk, - breken met de dood-, denk ik dat het hierom gaat:
te staken voor uw koninkrijk, is protesteren tegen alles wat tegen Gods wil in gaat, alles wat het leven bekneld, doet stoppen. Alles wat niet bevrijdend is, wat de slavernij en het kleineren in stand houden. Protesteren tegen de dood en de doodse wetten.

Lef, hoop en trots. We hebben het allemaal gelezen, denk ik, de plannen voor het nieuw te vormen kabinet.
Ik vermoed zo dat er in de komende tijd een hoop te staken is voor uw koninkrijk, een hoop om bij stil te staan, omdat het het leven van de vreemdeling in ons midden zal beknotten, omdat het de natuur en de bescherming daarvan zal verwaarlozen.
Het is te hopen dat we, met anderen van goede wil, het lef zullen hebben om daarvoor te staken. Dat we de hoop zullen behouden, dat het zin heeft om tegen de stroom in vast te houden aan het belang van de kwetsbaren en dat we trots zullen zijn op alle verzet tegen het eigen belang, tegen 'het eigen volk eerst', tegen het overheersen over de natuur.

Ik denk dat er de komende jaren veel te preken zal zijn, veel te doen ook, veel om bij stil te staan, veel om te staken voor Gods Koninkrijk, veel om te breken met de dood.

Ik ben de laatste tijd weer wat meer bezig met het aloude verhaal van de barmhartige Samaritaan. Het verhaal over de vraag: wie is mijn naaste?
Ik heb de glas in lood afbeelding bj dat verhaal, wat ik al jaren geleden had gemaakt en wat ik in de deur van mijn werkkamer bij de diaconie had geplaatst, als herinnering elke keer dat ik daar binnen kwam.
Ik heb dat glas in lood opnieuw gemaakt en daar dit keer ook een gedicht bij gemaakt onder de titel 'to pass', het Engelse woord voor voorbijgaan. Ik denk dat dat gedicht wel een beetje bij deze overweging past en daarom wil ik het u niet onthouden.

To pass

Wie is mijn naaste?

Degene die mij niet voorbij loopt,
die is mijn naaste.

Hoe vaak lopen we niet voorbij?
Het nieuws van alledag;
Het leed in de bio-industrie;
De bedelaar in de stad;
De noodkreet vanaf de tv;

Het verhaal van de ander
waar we geen aandacht voor hebben.
Druk, druk, druk,
belangrijker zaken.

Je kan niet overal aandacht voor hebben.
Je kunt niet het leed van heel de wereld op je schouders nemen.

Maar het leed van die ene misschien wel,
meeleven, meedragen.
En dan doet een ander weer een ander.

Om naaste te zijn, moet je willen stilstaan.
Niet voorbij lopen, maar opmerken, aandacht geven, helpen.

Je naaste is degene die niet aan je voorbijgaat
en aan wie jij niet voorbijgaat.

To pass or not to pass,
That is the question.

Paul Oosterhoff, pauloosterhoff@planet.nl